זוכרים ומעבירים: (הזיכרון וההנצחה)

מעפילי ה"אקסודוס" ובני משפחותיהם בנמלי דרום צרפת

71 שנים אחרי הפלגת האוניה.

התכנית :

1. טיסה למרסיי ב"אל-על" בתאריך 11/10/2018
2. חזרה לתל אביב ב"אל-על" בתאריך 15/10/2018

א. יום חמישי 11/10 סיור במחנות ההכשרה ליד מרסיי Grand Arenas ובמחנה נוסף Laxis

ב. יום שישי 12/10 יציאה לכוון נמל סט. סיור בנמל ופגישה עם הקהילה היהודית בבית הכנסת ועם צרפתים שהיו בנמל בעת יציאת האקסודוס.

ג. יום שבת 13/10 יציאה לכוון פורט דה בוק ופגישה עם ראשת העיר, הקהילה היהודית ועם צרפתים שהיו נוכחים בעת עגינת ספינות הגרוש בנמל.

ד. יום ראשון 14/10 יום חופשי במרסיי.

ה. יום שני 15/10 נסיעה לשדה התעופה וחזרה הביתה.

זוכרים ומעבירים: (הזיכרון וההנצחה)

הניצולים של ה"אקסודוס" בסֵט 71 שנים אחרי הפלגת האוניה.

מאת: מישל חסון

זה היה לפני 71 שנים, ה"אקסודוס" יוצא מהעיר סֵט אל פלסטינה כשעל סיפונו 4554 ניצולי מחנות המוות אשר בקשו לשוב אל הארץ המובטחת. האוניה מעוכבת במרחק של 30 קילומטרים מחופי פלסטינה שהיתה אז תחת מנדט בריטי. 4554 הילדים, הנשים והגברים יוצאי ארצות שונות מאירופה מועברים אז ל"אניות-כלוב- מאסר" ה " Liberty ship " (ששימשו בהנחתת הכוחות בנורמנדיה), ואחרי עגינה בפורט-דה-בוק, מועברים להמבורג (גרמניה), משם למחנות של עקורים ובסופו של דבר לארץ המובטחת כמה חודשים לאחר מכן. פרשת ה"אקסודוס" השאירה רושם עז בקהילייה הבינלאומית ואגב כך גם על חברי הוועדה של האו"ם שהצביעה עבור הקמת מדינת ישראל ב-29 לנובמבר 1947.

נמל סֵט: עליית המעפילים על ה"אקסודוס" ב-11 ליולי 1947.

המסע שערכנו זה עתה, מה-10 עד ה-14 לאוקטובר 2018, אורגן על ידי איציק רוזמן שליווה אותי לסט ביולי 2017 עם שני מעפילים, יוסי ביור (12 שנה על האניה) ודניאל

לוי (היה אז בבטן אמו) כדי לציין את 70 שנות האקסודוס באירוע מרהיב שאורגן על ידי עירית סט, הקהילה היהודית והקריף לנגדוק רוסיון. (Krif Languedoc Roussillon).

איציק הוא בנו של מרדכי רוזמן, אחד מגיבורי האוניה. איציק ייסד קבוצה קטנה של וותיקי האקסודוס שהחליטו לארגן מסעות בני כמה ימים לסט, מרסיי ופורט דה בוק כדי להביא אליהם באופן סדיר כמה שיותר מעפילים שיתחקו על ההיסטוריה שלהם.

מלווים בילדיהם ואף בנכדיהם, כל המעפילים היו נלהבים ומרוגשים מהביקור הזה, בו, לראשונה בצרפת, חלקו להם כבוד.

בראיון שנתן לעיתון המקומי לקראת נסיעתנו, אמר פרדי דראן, נשיא הקהילה היהודית בסט: "*המסע הזה הוא בעל סמליות עליונה. באיזה שהוא אופן, מדינת ישראל נולדה בסֵט.*"

גליה, ציפי, צבי (2) יצחק, אריאל, דב (2) אליהו, מיכל, סימה, בנימין, לאה, זלמן וזאב היו כולם על האקסודוס... ארבעה בבטן אמם, אחד נולד על האוניה ועשרה אחרים, היו ילדים בני 0 עד 12 שנה. הם כיום, כולם בני 71 עד 83...שתי אמהות ירדו מהאניות כדי ללדת על אדמת צרפת. בן ובת נולדו בצרפת. צביקה רק נולד במרסיי והשניה, גליה וידבסקי אשכנזי, שנולדה על ה"אמפייר-רייבל" בנמל פורק דה בוק... (רק כמאה מעפילים ירדו מאוניות הכלוב "המאסר", ברובם חולים או משוגעים).

המעפילים מקבלים את "תעודת הנוסעים באקסודוס".

פרדי דראן מציג את העיתון המקומי המבשר את בוא הנציגות כמה ימים לפני הגעתה.

רותם (בת 13) נכדת מרדכי רוזמן **וניתאי** (בן 13) שבא עם אמו (הסבים שלו היו על האניה). הם מסרו לחמישה עשר המעפילים את התעודות שלהם.

הטקס שהתקיים למחרת על הרציף של *מול סנט לואי* בסֶט, תחת חסות המשטרה, היה מרגש ביותר. הנאומים של סגן ראש העיר, של כומר והעדויות של המעפילים זעזעו את הקהל. תושבי העיר באו אלינו וגם העדויות שלהם היו מזעזעים. אחת מהם, כרמן, אמרה לנו: *הייתי בת 14 ולוויתי את אבי אל המול (הרציף), והוא עמד על כך שאהיה עדה למה שהתרחש. הייתי שם, והיום, כשאני בת 84 לא שכחתי. כולם בכו, מה שהתרחש כאן היה בלתי אנושי. לראשונה, ראיתי את אבי בוכה. אי אפשר היה להשלים עם התמנה של אלפי האנשים העצובים האלה. תודה לכם שארגנתם מפגש זה. היום ההוא נחקק בלבי במשך 71 שנה והיום, סוף סוף, אני יכולה להביע לכם את כל ידידותי.*

הטקס על הרציף של "*מול סנט לואי*" בסֶט

הטקס על הרציף של מול סנט לואי בסֶט

ערוץ פרנס 3 היה כאן

הגענו למרסיי ביום חמישי בערב, והתקבלנו במרכז אדמונד פלג (מרכז קהילתי יהודי) על ידי מרטין יאנא, המנהלת וחגי סובול הנשיא, כדי לצפות בהקרנת הסרט של ז'אן מישל ווקיאט "אנחנו היינו האקסודוס" (שהיה לי העונג והכבוד להשתתף בו בשנת 2006-2007. בסרט זה העידו עשרות מעפילים, הקברניט אייק אהרונוביץ ויוסי הראל מפקד המבצע. הם ספרו לנו את זיכרונותיהם מהאפופיאה הזאת (מאז, רבים מהם, המבוגרים ביותר שהיו על האוניה, כבר אינם עמנו.)

ראיתי סרט זה עשרות פעמים עם קהלים שונים, אך בערב זה דומיה מרעישה שלטה באולם וכולם הזילו דמעה. מהזקן ביותר עד לצעיר ביותר. "*מעולם לא ספרו לנו את קורותינו באורח כל כך מדוייק!*" אמר לנו, תוך שהוא ממרר בבכי, הזקן שבחבורה.

חגי סובול ומרטין יאנא ממרכז אדמונד פלג עם איציק רוזמן.

למחרת בבוקר, נפגשנו על רציף פורט דה בוק מול בית העירייה (סוף סוף שמש). כאן התקבלנו על ידי ראשת העיר פטריסיה פרננדז פדיניאלי שאתָּה סיימנו את הסרט ביולי 2007 כאשר כמה מעפילים, שבאו לקראת המאורע הזה מישראל, הגיעו לכאן באוניה קטנה ופגשו על הרציף את כל התושבים שסייעו להם. ביניהם, רוברט ויגורו שהיה אז סטודנט צעיר לרפואה, ושנים אחרי כן היה לראש העיר מרסיי, השוליה של האופה, הלבורנטית הצעירה של בית המרקחת, והדייגים שהעמידו את סירותיהם לרשות חברי ה"הגנה" שפקדו על המעפילים להתגונן וכו'.

טקס על הרציף של פורט דה בוק עם ראשת העיר וציר הפרלמנט מטעם המחוז.

קבלת פנים והרמת כוסית באולם מועצת העיר של פורט דה בוק.

זלמן מראה לנו בגאווה את "הדרכון שלו לאקסודוס" (שמות הנוסעים לא היה כתוב עליו, רק מספר וזאת כדי לא לגלות לאנגלים את זהותם האמיתית)

גליה וידבסקי אשכנזי, שנולדה על ה"אמפייר-רייבל" בנמל פורק דה בוק, מקבלת את מדליית העיר מידי ראשת העיר פטריסיה פרננדז פדיניאלי.

כמו בכל טקס, נתנה לכל אחד מהמעפילים האפשרות לספר את סיפורו למרות ההתרגשות הרבה. התקבלנו באולם מועצת העירייה להרמת כוסית והענקת מדלית עיריית פורט דה בוק לאיציק רוזמן ולגליה ה"פורט דבוקאית" החדשה. גם כמה תושבים באו לחלוק לנו כבוד בשעת הטקס על רציף.

מסענו הסתיים ביום ששי אחר הצהרים על ידי ביקור במחנה **מילס** (המחנה הגדול הצרפתי לכליאה ולגרוש [למחנות השמדה] היחיד שנותר ושעדין פתוח לקהל) 450 צעירים מבית ספר תיכון במרסיי שבאו לבקר במחנה, חיכו לנו על מנת לשמוע עדותו של ניצול המחנות שהיה ילד על האוניה אקסודוס.

זאב ארנון, שהיה ילד על האקסודוס, נרגש מאד כאשר הוא מוסר את עדותו בפני תלמידי התיכון.

זאב ארנון, שהיה בן 12 כאשר שהה על האוניה הסכים לספר את סיפורו. בעיניי, למרות ריבוי הרגעים המרגשים שהיו לנו במשך שלושת הימים האלה, זה היה הרגע החזק ביותר במסענו. העדות ארכה למעלה משעה ואחריה צעירים רבים שאלו שאלות כל אחת יותר נבונה מקודמתה. אחרי העדות, כולם רצו להצטלם בסלפי עם זאב שנענה להם ברצון. רבים מהם הודו בפניי שהם בכו בעת ששמעו את עדותו. סיימתי את הדיון אתם במלים הבאות: "*לא נורא אם לא תזכרו את שמו, הדבר היחיד שאני מבקשת מכם הוא שלא תשכחו את הרגעים שעברתם במחיצתו, ובעוד עשר שנים או יותר, כאשר לא יוותר אף עד מהתקופה ההיא, תוכלו אתם להעיד שנפגשתם עם ניצול שואה ומעפיל על אניית אקסודוס*".

מכבדים את המעפילים במחנה מילס

ביום שישי בערב, לאחר קבלת שבת במלון, כל אחד היה חופשי עד למוצאי שבת. יום מנוחה וטיולים שזכינו בהם ביושר. סיימנו את שהותנו בסיכום המסע בלובי של המלון, בסיכום זה כל אחד יכול היה להביע את דעתו. כולם, מהצעיר ביותר ועד למבוגר ביותר הודו לנו בחום ובכל פה...

שעתיים של התרגשות בעת הסיכום של הנסיעה.

כל משתתפי המסע של אוקטובר 18–10–2018

הכל היה מאה אחוז. צריך לחזור על זה ומהר !

הגענו למסע כחברים ונפרדנו כאחים ואחיות !